

● **Hagyományaink**

Halottak napja

Időseink ajkán máig a küzdő egyház ünnepélyes megemlékezése a szenvedő egyházzról. Mások szavával: Lelkek napja. Temetőink valamikor körülölelték egy-egy település templomát. Napjainkban csak kevés ilyen, zárt helyen lévő temetőnk van, Szegeden például a Dugonics sírját is megőrző Dugonics-temető. Általánosabb, hogy a települések szélén vannak a temetkezés, illetve a halottainkra való tárgyas emlékezés helyei. Ezek körül van az évfordulók, illetőleg a halottak napja rituáléja, mely időkben gyertyákat égetnek, újabban virágokat helyeznek el a túlélő hozzátartozók.

Népünk halállal kapcsolatos hagyományairól Bálint Sándor több művében is ír, amelyek közül ki kell emelnünk a Sacra Hungariát, az Ünnepi kalendáriumot, a Szegedi Szótárt, illetve a Szögedi nemzet vonatkozó részleteit.

A század elején még szokásban volt, hogy halottak napja előtt, mindenszentek napján fonott kőteskalácsot sütöttek azok, akiknek már volt halottjuk. Halottak napján megálltak a koldusok, a helység szegényei a temetőkapunál, és ott kapták meg adagjaikat: a kalács mellett olykor zsírt, babot, kölest, kenyeret, sőt akinek szőleje volt, attól bort is. Idős tápaiaktól még magunk is hallottuk: „Akkó sült az a kúdústuborék, olyan cukorozott briós féle kalács.”

„A koldusnak szánt kalács, alamizsna a halott megvendégelésének módosult, keresztény változata” – írja Bálint Sándor.

Gyermekkorunkra emlékezve idézzük, hogy halottak napja vigíliáján (mindenszentek estéjén) az esti Órangyalát követően az asztalon gyertyákat gyújtott az édesanyám. Együtt mondtuk el az olvasót, közben néztük, mekkora lánggal ég az előttünk lévő gyertyaszál. Ugyanis azt mondtatták jó eleink, hogy akie hosszú lánggal ég, az hosszú, akie pedig röviddel, az rövidet él. Persze, mindezt mintegy intelemként a jó, illetőleg rossz magaviseletünkkel is összekapcsolták.

Falusi népünk már mindenszentek napjának délutánján sem dolgozott a földben. Természetesen halottak napján sem. Aki mégis – netán szántott, „... az főhasigati a halottakat, annak hóttetöm keletkezött a testin”. (A hóttetem viszketeges bőrbetegség neve volt.)

Alig kétszáz esztendővel ezelőtt a rokonok csak gyertyákat égettek a síroknál. A virágzás újkeletű szokás, amely immáron teljesen hozzánőtt a kegyeleti emlékezéshez.

A régi ásatthalmiak halottak napjának éjszakáján asztalt terítettek, hogyha hazatérnének a család halottai, ne éhezzenek. Rég elhalt tápaiaktól hallottuk, hogy „Szokásba vót itten az ötetés. Én is vittem az uramnak mákos tésztát, odátöttem tálba a sírjára, mert életibe nagyon szerette.” Ugyancsak Tápén tapasztalhatjuk, még napjainkban is, hogy a régi temetőben álló Kármelhegyi Boldogasszony tiszteletére fölszentelt kápolnában idősök és fiatalok imádkoznak, hogy a tisztító-tűzben szenvedő lelkeknek könnyebbségük, bűnbocsánatuk legyen. Szegedről is járnak oda.

Halottak napi megemlékezésre nem csak a temetőkben találkozunk a hozzátartozók. Gyertyát égetnek a világháborús emlékhelyeknél, emlékeztető kopjafáknál, és mindenütt, ahol valaki életét vesztette. Nagyobb utak mentén, sajnos, egyre szaporodnak a koszorúval jelt adó fák, villanypóznák, mint ahogyan felkiáltójelek a borzalmas háborúkat idéző névsorok.

Érettük is égne ilyenkor a gyertyák, érettük is hullnak a fájdalom emlékkönyvei, mert ők az értelmetlen halál áldozatai, Istenem, hányadszor már.

Ezen a napon, legalább ezen állunk meg egy pillanatra, és gondoljunk azokra, akik már nem köszönhetnek vissza nekünk, és arra, hogy legyen bármilyen jó és gazdag a földi életünk, egy nagy igazsággal nekünk is előbb-utóbb számolnunk kell: halni születünk. És ne legyen mindegy, hogy nagy ajándékunkat, az Életet miként éljük meg.

Legyen ez mindannyiúnk számára halottak napi üzenet.

Ifj. Lele József

● **Véleményem szerint**

Közüny és figyelmesség

Rigó Balázs a napokban a következő észrevételét és kérdését juttatta el szerkesztőségünkbe: „A Délmagyarország 1995 október 20-i számában a Polgármester úr kérséssel fordult Szeged város közüntézményeihez, vállalataihoz, cégeihez, lakóközüsségeihez és minden polgárához, hogy az események méltó megünnepléséhez a házak fellobogózásával járuljanak hozzá. Amint látuk, csak kevesen teljesítették a kérését. Nem úgy, mint Budapesten, ahol még október 24-én a délelőtti órákban is sok helyen lengette a szél a nemzeti lobogókat. Sőt, a Nagykörúton több helyen az üttést fölött, a házak magasságában nagyméretű lobogók voltak láthatók. Szegeden miért volt ez a közöny?”

A tápaiak nevében juttatta el levelét Tükörnkbe ifj. Lele József: „Rohanó világunkban azt hihetnők, hogy mindannyian rabjai, fertőzöttei vagyunk a másokkal való nem törődés szellemének. Ritkán ugyan, de megtapasztaljuk ennek az ellenkezőjét is: olykor a szelídség, és a másik emberre tekintete is jelen van. Most

még talán az előbbiek vannak többen, de hiszem, hogy az utóbbiak szaporodnak majd, az előbbiek meg, adja Isten, fogyatkoznak.

A napokban szinte meghatódtak a tápaiak, amikor az Etelka sorról kikanyarodó trolibusz megvárta a Tápérol érkező, tömött autóbust, és azt is, hogy – nyargalást ugyan, de – a Belvárosba igyekvők átszálljanak. Ráadásul a csengő sem szólt, ami ugyebár arra hivatott, hogy „Vigyázz, az ajtók záródnak!”, melleleg pedig sürgessék a felszállókat. „Végre egy sofőr, aki tudja, hogy a troli is az utasokért van.”

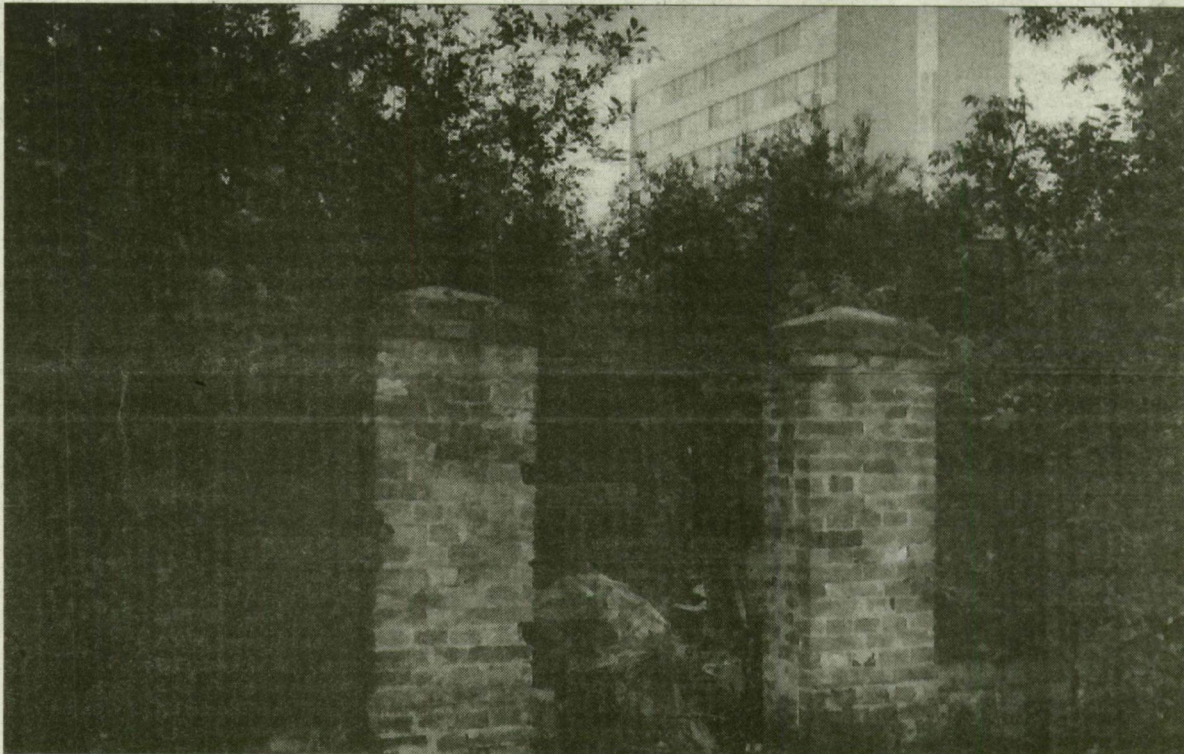
Hát igen, meg a többi is tudja ezt, de hát nem mind egyik figyelmes. És attól még nem rosszak! Minden esetre magam is gyakran tapasztalom, hogy sok a sofőr, akár troli, akár autóbuston, akik tudják, érzik, jobb a dicséretet hallani, mint az átkozódást elviselni; és csak rajtuk áll, melyik jut nekik. A fönt jelzett esetben piros színű troli várt meg bennünket, száma szerint 500-as, és 1995 október 19-ét, reggel 7.55-öt írtunk. Köszönjük!”

Történetünk igen szép múltra tekinthet vissza. A kezdet kezdete, s minden bajok okozója egy harminc évvel ezelőtti döntés, mely a mai napig is meghatározza több, mint harminc újszegedi telek sorsát a Fő fasoron és környékén.

- **A Fő fasori házzár**
- **Volt, aki az öngyilkosságba menekült**
- **A magántulajdon meggyalázása?**

Milliós parlágok

Hihetetlen, de ez a telek is nagyon sokat ér(ne)... (Fotó: Karnok Csaba)

Nem kell mondanunk, hogy ez a terület Szeged frekvenciált része, minden szempontból kiváló adottságokkal rendelkezik. Ennek megfelelően az érintett telkek (csak a tel-

kek!) értéke milliós, sőt, tízmilliós nagyságrendű. A tulajdonosok azonban 20 forintért sem tudják eladni birtokukat, mert nem lehet – csak bizonyos szűk körben – építkezni rá.

küldtek) nem hittek neki, sőt, fel is tették neki a kérdést, miért ígér olyat, amiről ő is tudja, hogy lehetetlen. Telekvásárlás nem történt, a Csirák János a közgyűlés előtt ígéretet tett: a jövő évezred elejéig megvásárolja a telkeket az egyetem. Az újszegediek (akiket ráadásul erről a közgyűlésről ki is

elmondhatják: Szeged legjobb részén laknak.

A história valódi kárvalottjai, a tulajdonosok nevében Krajtkó Gyula fogalmazta meg a kívánságukat:

– Vagy szabadítsák fel a tilalom alól a telkeket, vagy adjanak megfelelő csereingatlant, vagy pedig vásárolják meg a tulajdont napi

áron. Az ígéretekből annyi valósult meg, hogy két telket tavaly mentesítettek, de ez csepp a tengerben. Kárpótlást csak azok kaphatnak, akik legalább 1964 óta eredeti tulajdonosok. Itt pedig a legtöbben örököstől örökölték. Véleményem szerint ez a magántulajdon meggyalázása. A tulajdonosok most

már akár tüntetni is hajlandóak lennének...

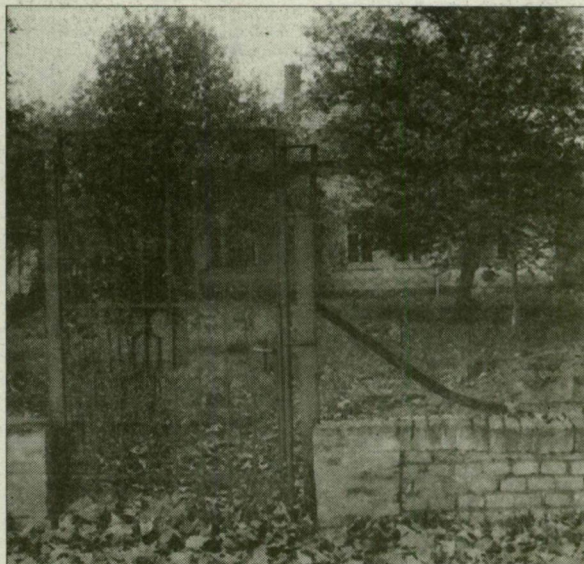
A dolog aktualitást kapott azzal, hogy híreink szerint a József Attila Tudományegyetem lemondott a telkek túlnyomó része fölötti rendelkezési jogról. A lakók várják, mikor tűzi végre napirendre a közgyűlés ezt az témát, vagy pedig azt szeretnék tudni, miért altatják még mindig az ügyet...

Egy biztos: a Fő fasori telkekről még olvashatnak a Délmagyarországban.

Arató László

Felújításra csak a „harciasabbak” kaptak engedélyt

Itt látszólag minden békés és nyugodt